

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น เขตการศึกษา 11 โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น เขตการศึกษา 11

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น เขตการศึกษา 11 จำนวน 10 คน จาก 5 โรงเรียน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ 5 กลุ่ม ตามโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นรวมทั้งการศึกษาเอกสาร

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งครอบคลุมในเรื่อง หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ห้องสมุดการนิเทศการศึกษา การวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน กิจกรรมส่งเสริมการสอน การประชุมอบรมทางวิชาการ จำนวน 48 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบปลายเปิด

แบบสังเกต ให้สังเกตเกี่ยวกับ การจัดชั้นเรียน การจัดวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุดหรือมุมหนังสือ การจัดสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ภายในโรงเรียน

การศึกษาเอกสาร เอกสารที่ใช้ศึกษา ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้แก่ บันทึกการประชุม บันทึกการนิเทศ แผนงานวิชาการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ออกสัมภาษณ์ สังเกตและศึกษา เอกสาร ต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์วิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจง เนื้อหาและหาค่าความถี่ข้อมูลจากการสังเกตวิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ส่วนการศึกษาเอกสารวิเคราะห์โดยการแจกแจง เนื้อหาและหาค่าความถี่

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 36-45 ปี มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันอยู่ในช่วง 1-5 ปี และมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้วยการเข้ารับการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่

2. การบริการงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

บทบาทของฝ่ายบริหารของโรงเรียนในการใช้หลักสูตร ได้แก่ การจัดหา เอกสารหลักสูตร แผนการสอน และคู่มือครูให้ครูในโรงเรียนใช้ให้เพียงพอ ซึ่งแจ้งบทบาทหน้าที่ในการใช้หลักสูตรให้ครูในโรงเรียนทราบ จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ตลอดจนการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและชุมชน ในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรของโรงเรียนดำเนินการโดยฝ่ายบริหารและคณะครูในโรงเรียนร่วมกันกำหนด ครูในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรจากการเข้ารับการฝึกอบรม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และจากการนิเทศให้ความรู้โดยศึกษานิเทศก์ สำหรับการดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนดำเนินการโดยวิธีประเมินผลจากคุณภาพนักเรียน และการตรวจบันทึกการสอนของครู การให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ติดตามเพื่อรายงานผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งการให้ครูผู้สอนรายงานสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรต่อผู้บริหารเองโดยตรง ในการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน โรงเรียนดำเนินการโดยการประชุมชี้แจง การจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อเผยแพร่ความรู้ความสามารถของนักเรียน รวมทั้งการออกพบปะ เยี่ยมเยียนผู้ปกครอง เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจหลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชนโดยผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียน วิธีการกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญและปฏิบัติตามกระบวนการต่าง ๆ ของหลักสูตร โรงเรียนดำเนินการโดยการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอของผู้บริหารโรงเรียน การจัดประชุมครู เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การให้คำปรึกษาครูโดยใกล้ชิดสม่ำเสมอของผู้บริหารโรงเรียน การรับทราบปัญหาจากการปฏิบัติงานของครู เพื่อหาแนวทางแก้ไข การจัดทำวารสารตำราต่าง ๆ เกี่ยวกับงานวิชาการให้ครูศึกษาค้นคว้า รวมทั้งการส่งครูไปศึกษาดูงานยังแหล่งความรู้ต่าง ๆ

3. การบริหารงานด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดีเด่นนั้น จัดโดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 สอนประจำชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 สอนประจำวิชา บทบาทของฝ่ายบริหารของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสนับสนุนให้ครูใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน กระตุ้นให้ครูใช้ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มความสามารถ

นิเทศการ เรียนการสอนของครู เป็นประจำ จัดอบรมครู เพื่อให้ความรู้ในการจัดการ เรียนการสอน และประชุมสัมพันธิ์ให้ชุมชนมีส่วนสนับสนุนการจัดการ เรียนการสอนของครู ส่วนการสร้างขวัญ และกำลังใจให้ครูปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น ดำเนินการ โดยการยกย่องชมเชยครูที่จัดการ เรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การคัดเลือกครูดีเด่น เพื่อ เป็นตัวอย่างแก่ครูในโรงเรียน และการพิจารณาความดีความชอบ เป็นกรณีพิเศษให้แก่ครู ที่จัดการ เรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการสนับสนุนการจัดการ เรียนการสอนที่ โรงเรียนได้รับจากชุมชนนั้น ได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดการ เรียนการสอน รวมทั้งการจัดวิทยากรพิเศษมา ให้ความรู้แก่นัก เรียน การเตรียมการสอนของครูเตรียม โดยการทำการกำหนดการสอนล่วงหน้า และมีการเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ก่อนสอน สำหรับวิธีดำเนินการติดตามประเมินผลการจัด การเรียนการสอนของครู ใช้วิธีประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน มีการตั้ง คณะกรรมการ เพื่อติดตามและประเมินผลรวมทั้งมีการใช้ เครื่องมือ เพื่อสังเกตการสอนของครู

จากการสังเกตการจัดการ เรียนการสอนของโรงเรียนดีเด่น พบว่า โรงเรียน ดีเด่นส่วนใหญ่มีการจัดชั้น เรียนได้ดี เหมาะสมในการจัดการ เรียนการสอนของนักเรียนในระดับ ประถมศึกษานั้นคือ ห้องเรียนมีความสะอาด มีมุมกิจกรรม มุมเก็บสื่อการเรียนการสอน มุมแสดงผลงานนักเรียน มีการจัดป้ายนิเทศได้สวยงาม เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับ เนื้อหา ของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ นอกจากนั้นทุกโรงเรียนยังมีสื่อการเรียนการสอนตามกลุ่ม ประสบการณ์ต่าง ๆ ของหลักสูตร มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบมีการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน นอกจากสื่อที่จัดซื้อจัดหาโดยเงินงบประมาณแล้ว ยังมีสื่อที่ครูผลิตขึ้น ใช้เองด้วย มีสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนั้นโรงเรียนยังจัดสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ภายในโรงเรียนได้เหมาะสมสวยงาม และอำนวยความสะดวกในการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ แก่นักเรียน เช่น มีห้องพยาบาล ห้องจริยธรรม ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องแนะแนว เป็นต้น

4. การบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

บทบาทของฝ่ายบริหารในการบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนคือ การจัดทางงบประมาณเพื่อพัฒนาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู และการกำหนดนโยบายการปฏิบัติเกี่ยวกับวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารและบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนการจัดหาและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน สำหรับการให้บริการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนนั้นดำเนินการโดยการจัดเป็นห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอน มีเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลรักษาและให้บริการสื่อการเรียนการสอน และมีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตลอดจนวัสดุต่าง ๆ เพื่อใช้ผลิตสื่อให้บริการกับครู โรงเรียน ได้รับการสนับสนุนการจัดหาและการผลิตสื่อการเรียนการสอนจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตลอดจนชุมชน ส่วนการส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้รับความรู้และทักษะ เกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการเรียนการสอนดำเนินการโดยการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงาน เข้ารับการฝึกอบรมและดูการสาธิตการใช้และการผลิตสื่อจากแหล่งความรู้ การให้ครูศึกษาคู่มือและ เอกสารที่ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง รวมทั้งการนิเทศแนะนำโดยผู้บริหารของโรงเรียน การกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญและใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นใช้วิธีนิเทศ ควบคุม กำกับ โดยผู้บริหารของโรงเรียน การจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการ และการประชุมชี้แจงให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อในการเรียนการสอน การจัดให้มีวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู ตลอดจนการให้ครูได้ศึกษาดูงานในโรงเรียนตัวอย่าง สำหรับการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นดำเนินการโดยใช้วิธีสังเกตการสอนและตรวจบันทึกการสอนของครู เป็นประจำ

จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น มีสื่อการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ มีห้องจัดเก็บสื่ออย่างเป็นระเบียบสะดวกต่อการนำไปใช้ มีสื่อที่โรงเรียนผลิตขึ้นใช้เอง และมีสื่อการเรียนการสอนที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ใช้เกือบทุกโรงเรียน

5. การบริหารงานด้านการวัดและประเมินผล

โรงเรียนได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในเรื่อง วิธีการวัดและประเมินผล เนื้อหาของการวัดและประเมินผล ระยะเวลาในการวัดและประเมินผล การรายงานผลการประเมิน เครื่องมือในการประเมินและมาตรฐานของเครื่องมือ สำหรับฝ่ายบริหารของโรงเรียนมีบทบาทในการวัดและประเมินผลในเรื่องการชี้แจงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลแก่ครูในโรงเรียน การจัดหาเอกสารหรือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ครูในโรงเรียนศึกษาค้นคว้าและการดูแล ควบคุม นิเทศ และกำกับให้ครูปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2524 การจัดอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้รวมทั้งการจัดหางบประมาณสนับสนุนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนประจำภาคเรียนต่าง ๆ นั้น

โรงเรียนดำเนินการโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานของกลุ่มโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด ส่วนความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่ครูในโรงเรียนได้ผ่านการศึกษาค้นคว้าหรือฝึกอบรมได้แก่ ความรู้ในเรื่องระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และ 2524 ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวัดและประเมินผลรวมทั้งความรู้ในการสร้างแบบทดสอบมาตรฐาน และโรงเรียนมีการนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ปรับปรุงตัวผู้เรียนและปรับปรุงกระบวนการบริหารรวมทั้งปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน

6. การบริหารงานห้องสมุด

วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้าแก่นักเรียนของโรงเรียน คือ การจัดให้มีห้องสมุดโรงเรียน การจัดให้มีมุมหนังสือประจำชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ฝ่ายบริหารของโรงเรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้าของนักเรียนด้วยการจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ เพื่อให้นักเรียนใช้ในการค้นคว้า จัดหางบประมาณสนับสนุน การกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดห้องสมุดโรงเรียนและการกระตุ้นให้ครูและนักเรียน เห็นความสำคัญของการอ่านและการค้นคว้า ส่วนการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนนั้น ฝ่ายบริหารมีบทบาทในการพิจารณาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและคณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด การติดตามประเมินผลการใช้ห้องสมุด

การสำรวจความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือและอุปกรณ์ประจำห้องสมุดโรงเรียน การพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจการห้องสมุด ส่วนวิธีจัดบริการให้นักเรียนอ่านค้นคว้าจากห้องสมุดของโรงเรียนนั้น ดำเนินการโดยการเปิดบริการแก่นักเรียนทุกชั้นตลอดวัน ให้นักเรียนยืมหนังสือไปค้นคว้าที่บ้านได้ และให้บริการแก่นักเรียนช่วงก่อนเข้าเรียนและพักกลางวัน ในการสนับสนุนการจัดห้องสมุดโรงเรียนนั้น ได้รับการสนับสนุนจากห้องสมุดและศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ชุมชนรวมทั้งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

จากการสังเกตการจัดห้องสมุดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนสามารถดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างดีในเรื่องการจัดหมวดหมู่ของหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ภายในห้องสมุดอย่างเป็นระบบระเบียบ มีระเบียบการใช้ห้องสมุด มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด ส่วนการจัดให้มีอุปกรณ์และครุภัณฑ์ประจำห้องสมุดนั้นยังไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกโรงเรียน

7. การบริหารงานนิเทศการศึกษา

บุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ วิธีการหาข้อมูลศึกษาสภาพและปัญหาทางวิชาการของโรงเรียนเพื่อดำเนินงานนิเทศภายในใช้วิธีปรึกษาหารือกับครูเป็นรายบุคคลหรือเป็นคณะ เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน ประเมินผลงานทางวิชาการตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็นจากบุคคลภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการศึกษาของโรงเรียน ส่วนกิจกรรมการนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน คือการประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุม การให้ครูศึกษาเอกสารตำราทางวิชาการ การพาครูไปศึกษานอกสถานที่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการปฐมนิเทศครูใหม่ เครื่องมือในการนิเทศที่โรงเรียนดำเนินการจัดทำขึ้นได้แก่ แบบสังเกตการสอน และแบบบันทึกพฤติกรรมของครูและนักเรียน ส่วนวิธีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน คือวิธีประชุมชี้แจงให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศ และการจัดหาเอกสารวารสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนิเทศให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า รวมทั้งการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการนิเทศ

๘. การบริหารงานส่งเสริมการสอน

กิจกรรมส่งเสริมการสอนที่โรงเรียนดำเนินการ ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนและกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมทัศนศึกษา ฝ่ายบริหารของโรงเรียนมีบทบาทเกี่ยวกับงานส่งเสริมการสอนในด้านการจัดบุคลากร เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน การให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มความรู้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนแก่บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนในด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนของโรงเรียนดำเนินการโดยยึดนโยบายและแผนปฏิบัติการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และค่านึงสภาพความพร้อมของโรงเรียน และของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนนั้นได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงาน และวิทยากร เพื่อให้ความรู้ การติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนของโรงเรียน ดำเนินการโดยผู้บริหารโรงเรียน โดยวิธีการต่าง ๆ และนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน

๙. การบริหารงานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน

แผนงานโครงการที่โรงเรียนดำเนินการจัดทำ ได้แก่ แผนงาน โครงการ เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน แผนงานโครงการเกี่ยวกับวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน แผนงานโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอน แผนงานโครงการเกี่ยวกับงานส่งเสริมการสอน แผนงานโครงการเกี่ยวกับงานห้องสมุดโรงเรียน โรงเรียน ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดทำแผนงานโครงการเกี่ยวกับ การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การกำหนดเป้าหมายและรายละเอียดของแผนงานวิชาการของโรงเรียน การกำหนดแนวทางแก้ปัญหาฝ่ายบริหารของโรงเรียนที่มีบทบาทในการวางแผนงานวิชาการในด้านการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อมอบหมายหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ ให้ปฏิบัติ การจัดประชุมคณะกรรมการการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการวางแผน และการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับคณะครูในการดำเนินการวางแผนนั้นใช้วิธีประชุมคณะทำงาน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และรายละเอียดอื่น ๆ ของงานวิชาการการจัด

ทำกำหนดการปฏิบัติงานและควบคุมกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน และการพิจารณา เรียงลำดับ ความสำคัญของโรงเรียนส่วนการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนงานวิชาการนั้นมีการประเมินผล หลังจากปฏิบัติตามแผน เป็นส่วนใหญ่

10. การบริหารงานด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

โรงเรียนประถมศึกษาตีเด่นใช้วิธีการจัดประชุมอบรมทางวิชาการของ โรงเรียนร่วมกับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เนื้อหาที่มีการจัด อบรมมากที่สุด ได้แก่ การใช้และการผลิตสื่อการเรียนการสอน การใช้หลักสูตร เทคนิคการจัด การเรียนการสอน การจัดกิจกรรม ส่งเสริมการสอน การนิเทศและการจัดห้องสมุด และระยะ เวลาในการจัดประชุมอบรมทางวิชาการนั้นจำนวน 1 ครั้งต่อภาคเรียน ซึ่งฝ่ายบริหารของ โรงเรียนมีบทบาทในการจัดประชุมอบรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์และ นโยบายเกี่ยวกับการประชุมอบรม การกำหนดรูปแบบและเนื้อหาในการประชุมอบรมรวมทั้งการ จัดทำและสนับสนุนงบประมาณในการอบรม ในการประชุมอบรมทางวิชาการมีการติดตามประเมิน ผลการอบรมโดยการพูดคุยสอบถามผู้เข้าประชุม อบรม สังเกต การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ เข้ารับการอบรม และการสังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนของผู้เข้าอบรมหลังการอบรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับคัดเลือก เป็นโรงเรียนดีเด่น เขตการศึกษา 11 พบว่ามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การบริหารงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการบริหารงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนประถมศึกษาตีเด่นดังนี้

1.1 เกี่ยวกับบทบาทของฝ่ายบริหารของโรงเรียนในการใช้หลักสูตรพบว่า มีบทบาทในการจัดหาเอกสารหลักสูตร แผนการสอนและคู่มือครูให้ครูในโรงเรียนใช้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ชวลี พึ่งแสงสี (2529: 212) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับระบบการใช้หลักสูตร

ประถมศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยได้กล่าวถึงกระบวนการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับโรงเรียนว่า บทบาทของผู้บริหารระดับโรงเรียน เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรคือ การบริการด้าน เอกสารหลักสูตร และสื่อการสอนโดยจัดสรร เอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอนที่ได้รับจัดสรรจากกรมวิชาการหรือจากจังหวัดแก่ครูตามสายชั้นหรือกลุ่มวิชา เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนแก่ครูซึ่งนอกจากจะอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวแล้ว เอกสารหลักสูตร คู่มือครูและแผนการสอนต่าง ๆ ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ครูจะได้ใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรได้ เพราะจากผลการวิจัยพบว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษา เด่นส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรจากการอบรมและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการได้รับความรู้ดังกล่าวย่อมต้องอาศัย เอกสาร คู่มือและตำราต่าง ๆ ประกอบการค้นคว้า และการจัดหาเอกสาร คู่มือ ตำราและวารสารทางวิชาการให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า ยังเป็นการกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญและปฏิบัติตามกระบวนการต่าง ๆ ของหลักสูตรอีกด้วย นอกจากบทบาทดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วจากผลการวิจัยยังพบว่าฝ่ายบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา เด่นนั้นยังมีบทบาทในการให้คำแนะนำและชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการใช้หลักสูตรให้ครูในโรงเรียนทราบ เพื่อถือปฏิบัติซึ่ง เมื่อครูในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและกระบวนการต่าง ๆ ของหลักสูตร มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการใช้หลักสูตรของตนย่อมทำให้การบริหารงานด้านหลักสูตรมีประสิทธิภาพมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา โดยทั่วไป ซึ่งผลการวิจัยของ ชาวลี พึงแสงสี (2529: 199) พบว่าโรงเรียนประถมศึกษา โดยทั่วไปนั้นยังมีปัญหาที่ผู้บริหารและครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร

1.2 เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา เด่นดำเนินการโดยจัดประชุมชี้แจง และให้ผู้บริหารและคณะครูออกพบปะ เยี่ยม เยียนผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและชุมชนนั้น เป็นหน้าที่อันสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน ตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนะงานที่ควรปฏิบัติและวิธีปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนในการใช้หลักสูตรไว้ เพื่อเป็นแนว

การใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 คือ (ขวลี พึ่งแสงสี 2529: 11) หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการใช้หลักสูตร คือ การติดตามผล การบริหารหลักสูตร การบริการหลักสูตร การเสริมกำลังใจ และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร เป็นสิ่งจำเป็น เพราะผู้ปกครองนักเรียนจำนวนมากยังไม่เข้าใจหลักสูตรประถมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันประกอบกับความเคยชินของตนเองที่มีมาก่อนในอดีต ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องชี้แจงและแนะนำให้ผู้ปกครองทราบ เข้าใจและหันมาให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ักเรียนด้วย (องค์การอินทรมพรรย 2526: 175) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรนอกจากจะใช้วิธีจัดประชุมชี้แจงซึ่งไม่สามารถจัดได้บ่อยครั้ง เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมได้ทุกครั้ง ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงต้องใช้วิธีออกพบปะ เยี่ยม เยียนผู้ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักสูตรให้กับผู้ปกครอง เหมือนที่วิลโลว์ธอมวิทโยโรจน์ (อ้างถึงใน ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ 2528: 23) กล่าวว่า การสนับสนุนให้ครูออกไปเยี่ยมผู้ปกครองด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมให้ครูกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันใกล้ชิดยิ่งขึ้น เพื่อผลดีต่อการเรียนการสอน

2. การบริหารงานด้านการจัดการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาตีเด่นดังนี้คือ

2.1 เกี่ยวกับบทบาทของฝ่ายบริหารของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า มีบทบาทในการสนับสนุนให้ครูใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนนั้น เป็นสิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ซึ่งครูและนักเรียน เป็นผู้ใช้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นและยังเป็น เครื่องมือหรือช่องทางสำหรับช่วยถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษาหาความรู้ตาม เนื้อหาจากกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้แก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ น้อมศรี เคท และ

วรสุดา บุญยไวโรจน์ (2526: 49) ได้สรุปหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้ครูใช้อุปกรณ์การสอนและผลิตอุปกรณ์การสอนจากวัสดุที่มีในท้องถิ่น

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาใต้เด่นทั้ง 5 โรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่มีสื่อการเรียนการสอนครบทุกกลุ่มวิชา ซึ่งการได้มาของสื่อการเรียนการสอนนั้นได้มาทั้งจากการจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ และการบริจาคจากชุมชนและเอกชน บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ มีการจัดเป็นห้องศูนย์บริการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้บริการแก่ครู ทำให้ครูได้รับความสะดวกต่อการนำสื่อไปใช้ การจัดเก็บ การซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน จึงเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความสนใจที่จะใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นนอกจากนั้นโรงเรียนยังสนับสนุนให้ครูมีการผลิตสื่อโดยใช้วัสดุท้องถิ่น

2.2 การสร้างขวัญกำลังใจเพื่อให้ครูปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาใต้เด่น จากผลการวิจัยพบว่าใช้วิธียกย่องชมเชยครูที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การคัดเลือกครูดีเด่น เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไป และการพิจารณาความดีความชอบ เป็นกรณีพิเศษแก่ครูที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร สิ่งสำคัญอยู่ที่ตัวครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ดำเนินการ และการที่ครูจะปฏิบัติงานดังกล่าวให้เกิดผลดีต้องอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงาน ดังที่ ลิริเพ็ญ เอมละออง (2530: จ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูดีเด่น ผู้บริหารโรงเรียนใต้เด่น และผู้จัดโครงการใต้เด่น เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพการเรียนและคุณภาพการประถมศึกษา พบว่าในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ประสิทธิภาพนั้น สิ่งที่ต้องการมากที่สุด คือการได้รับขวัญและกำลังใจ

จึงเห็นได้ว่า ผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษาใต้เด่น ใช้วิธีการกระตุ้นให้ครูสร้างคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการให้รางวัลตอบแทนหรือการปูนบำเหน็จที่เป็นรางวัลด้านจิตใจและด้านวัตถุ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการให้รางวัลหรือปูนบำเหน็จ เพื่อ

กระตุ้นให้เกิดคุณภาพงานของ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2532: 39-40) ที่ว่าวิธีการปูนบำเหน็จหรือให้รางวัล เพื่อ เสริมการสอนที่ด้นั้น มี 2 วิธี คือให้รางวัลภายใน (Intrinsic Reward) หรือรางวัลที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic) กับรางวัลภายนอก (Extrinsic Rewards) หรือรางวัลที่เป็นวัตถุ (Material) รางวัลที่จัดเป็นประเภทภายใน เช่น งานที่ท้าทาย สภาพการทำงานที่ดี เพื่อนร่วมงานที่ดี ความเชื่อถือในตัวผู้บริหาร หรือความชื่นชมเมื่อทำงานสำคัญสำเร็จ รางวัลประเภทภายนอก เช่น การเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนชั้น โบนัส เกียรติยศ หรือความมีหน้ามีตา ดังนั้นการที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ได้ใช้วิธียกย่องชมเชย หรือคัด เลือกครูที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนได้ดีให้เป็นครูตัวอย่าง และการปูนบำเหน็จความชอบ เป็นกรณีพิเศษให้ จึงถือได้ว่า เป็นการให้รางวัลตอบแทนเพื่อกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนสร้างคุณภาพในงานการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามกระบวนการของหลักสูตรได้เป็นอย่างดี

2.3 การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของชุมชนจากผลการวิจัยพบว่าได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปมักจะมีปัญหาในการผลิต การจัดหา และการใช้สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากสาเหตุขาดงบประมาณและไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการเรียนการสอน (ชลอ มงคลการณย์ 2530: 145) ดังนั้นการพึ่งพาหรือการขอความร่วมมือจากชุมชนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือในสิ่งที่ขาดแคลนหรือมีอยู่ไม่เพียงพอ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นพบว่า โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนเกี่ยวกับ เรื่องสื่อการเรียนการสอนจากชุมชน ซึ่งบางโรงเรียนได้รับการสนับสนุนสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วย เช่น โทรทัศน์ เครื่องฉายวิดีโอ เครื่องฉายสไลด์ เป็นต้น ซึ่งสื่อเหล่านี้จะเอื้อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนสนใจและตั้งใจที่จะรับความรู้มากยิ่งขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนสูงขึ้น และเนื่องจากสื่อเหล่านี้มีราคาแพง ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณในการจัดให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่มีความต้องการที่จะได้

สื่อการเรียนการสอน เหล่านี้มาพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ต้องขอสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งนั่นย่อมหมายความว่า ฝ่ายบริหารและคณะครูในโรงเรียนจะต้องสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับ สร้างศรัทธาและสร้างสัมพันธ์อันดีกับชุมชน จึงจะได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนดังกล่าว

2.4 การเตรียมการสอนของครู จากผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียน ประถมศึกษาดี เด่น มีการเตรียมการสอนโดยการทำบันทึกการสอนล่วงหน้า ซึ่งการทำบันทึก การสอนนั้น เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ครูจะต้องทำก่อนการสอน เพราะเหตุว่า การสอนนั้น เป็นงานที่ต้องมีกระบวนการเช่นเดียวกับงานอื่น ๆ ที่จะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า เช่นกัน และครูประถมศึกษาชั้นต้นต้องสอนคนละหลายกลุ่มประสบการณ์ การบันทึกการสอนจึง เป็นสิ่งช่วยให้ไม่สับสนในเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้สอน และช่วยให้ครูมีความมั่นใจ ในการสอน สามารถแก้ปัญหาในการสอนได้ดี (อุทัย เพชรช่วย 2532: 6-7) ปัจจุบันครู ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปมักไม่ให้ความสำคัญของการบันทึกการสอน และการดำเนินการ การเรียนการสอนตามที่ได้บันทึกไว้ โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาพอ การทำบันทึกการสอน จึงทำไว้เพียง เพื่อผู้บริหารได้ตรวจ หรือให้คณะกรรมการที่ออกประเมินโรงเรียนได้ตรวจ หรือทำเพื่อสนองนโยบายของอำเภอหรือจังหวัด เท่านั้น บันทึกการสอนจึง เป็นสิ่งที่ไม่มี ประโยชน์ต่อการจัดการ เรียนการสอนเท่าที่ควร จากการสอบถามครูโรงเรียนประถมศึกษา ดี เด่น ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับบันทึกการสอน มีการจัดทำบันทึกการสอนล่วงหน้า และมี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้บันทึกไว้ และผู้บริหารโรงเรียนมีการตรวจบันทึก การสอน และมีการนิเทศติดตามผลให้ครูปฏิบัติตามบันทึกการสอนเป็นประจำ และ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การบริหารงานการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นั้นควรให้ครูเตรียมการสอนโดยการจัดทำบันทึกการสอนล่วงหน้า และควรมีการควบคุม กำกับผลให้มีการดำเนินการตามบันทึกการสอนไว้อย่างสม่ำเสมอ

2.5 การติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาดี เด่นดำเนินการโดยมีคณะกรรมการคอยติดตามประเมินผล โดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งคณะกรรมการติดตามประเมินผล นี้จัดตั้งขึ้นโดยโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนบางโรงเรียน มีการสับเปลี่ยนกรรมการคุ่มต้องสอบ

ในการสอบวัดผลทุกครั้ง เพื่อให้การวัดผลเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน และเป็นการกระตุ้นให้ครูเอาใจใส่ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น และเมื่อได้ผลการประเมินผลออกมาแล้วก็นำผลนั้นไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนต่อไป

3. งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ดังต่อไปนี้ คือ

3.1 บทบาทของฝ่ายบริหารในการบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่ามีบทบาทในการจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู และการกำหนดนโยบายการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อีริกสัน (Ericson: 1968 อ้างถึงใน ชลอมงคลการุณย์ 2530) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหาร ในฐานะผู้นำในการใช้สื่อการเรียนการสอนภายในโรงเรียนว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดหา การให้การบำรุงรักษาสื่อ ตลอดจนการมอบหน้าที่ความรับผิดชอบ นอกจากนั้นยังต้องมีบทบาทในการนิเทศ ควบคุมกำกับติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู ต้องช่วยเหลือครูให้สามารถนำสื่อการสอนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนใช้ให้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ แต่ปรากฏว่าการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูมักจะมีพฤติกรรมการสอนแบบเดิม โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาในการใช้หรือการผลิตสื่อ (พนม อินวกุล 2528: 32) ดังนั้นจึงเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนให้ชัดเจนแน่นอน และต้องมีการนิเทศควบคุมกำกับให้ครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง จากการสอบถามผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น พบว่า

ผู้บริหารของโรงเรียนได้พยายามเอาใจใส่กวัดขันให้ครูใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนและพยายามจัดหาสื่อต่าง ๆ นอกเหนือจากที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูกระตือรือร้นที่จะนำสื่อต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.2 การให้บริการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการโดยจัดเป็นห้องศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน มีเจ้าหน้าที่สื่อ เพื่อดูแลรักษาและให้บริการสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งมีการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนวัสดุต่าง ๆ เพื่อใช้ในการผลิตสื่อเพิ่มเติมให้ครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 28) ได้กำหนดไว้สำหรับผู้บริหารโรงเรียน คือ การจัดหาวัสดุต่าง ๆ ไว้สำหรับผลิตสื่อให้เพียงพอ การสนับสนุนให้ครูผลิตหรือจัดหาสื่อประกอบการสอน การจัดให้มีห้องสื่อการเรียนการสอน และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบจัดเก็บให้เป็นระบบ จัดให้เป็นทะเบียนสื่อและสถิติการใช้สื่อต่าง ๆ

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น พบว่า ทุกโรงเรียนมีห้องจัดเก็บสื่อหรือห้องศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน มีการจัดระบบระเบียบเกี่ยวกับการใช้สื่อ มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาและซ่อมบำรุงสื่อที่ชำรุด มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม ทำให้ครูได้รับความสะดวกเป็นอย่างยิ่งต่อการนำสื่อไปใช้ประกอบการสอนและทำให้สื่อการเรียนการสอนที่โรงเรียนมีอยู่ได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

3.3 แหล่งที่สนับสนุนการจัดหาและการผลิตสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ได้แก่ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และจังหวัด รวมทั้งชุมชน ในปัจจุบันศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทในการให้บริการทางการศึกษาแก่โรงเรียนประถมศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้สนับสนุนในเรื่องการจัดหาสื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ มาประจำไว้ที่ศูนย์วิชาการ นอกจากนั้นยังได้จัดสรรงบประมาณที่จะใช้ในการผลิตสื่อต้นแบบให้กับศูนย์วิชาการ และยังสามารถมอบให้โรงเรียนได้แบ่งงบประมาณเกี่ยวกับการจัดหา

วัสดุอุปกรณ์หลักสูตรใหม่ ให้กับศูนย์วิชาการเพื่อนำไปจัดซื้ออุปกรณ์ที่จะใช้ผลิตสื่อต่าง ๆ เพื่อจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตสื่อการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มโรงเรียนด้วย ดังนั้น ปัจจุบันศูนย์วิชาการจึงเป็นแหล่งในการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี นอกจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนแล้ว โรงเรียนดีเด่นยังได้รับการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนจากชุมชน บริษัทห้างร้านต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีราคาแพง เช่น โทรทัศน์ เครื่องขยายเสียง เครื่องฉายวิดีโอ เป็นต้น

3.4 การส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ เกี่ยวกับการใช้และผลิตสื่อการเรียนการสอนจากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนดำเนินการโดยการส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานการสาธิต การใช้และการผลิตสื่อจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้ครูศึกษาคู่มือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการใช้สื่อด้วยตนเอง ตลอดทั้งการนิเทศแนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มองมีความต้องการให้โรงเรียนจัดให้มีผู้แนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ให้โอกาสครูในการเสนอความคิดเห็นและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอน และยังต้องการให้ผู้บริหารระดับจังหวัดจัดให้มีวิทยากรคอยอบรมและแนะนำด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ซึ่งการที่จะให้ครูสามารถผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพเต็มที่ได้นั้น ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี จึงเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษา และผู้บริหารทุกระดับ โดยเฉพาะผู้บริหารระดับโรงเรียน ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับครูมากที่สุดจะต้องหาทางส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้และการผลิตสื่อให้กับครู สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น พบว่าใช้วิธีให้ครูได้มีโอกาสศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น โรงเรียนตัวอย่าง ศูนย์วิชาการของสำนักงานประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด วิทยาลัยครู เป็นต้น นอกจากนั้นโรงเรียนยังได้จัดหาเอกสาร ตำรา วารสาร คู่มือต่าง ๆ เพื่อให้ครูใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไว้บริการกับคณะครูในโรงเรียนและที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การให้คำแนะนำติดตามตรวจสอบอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องสม่ำเสมอของผู้บริหาร ซึ่งวิธีการเหล่านี้ทำให้ครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะเจตคติที่ดีในการใช้และผลิตสื่อการเรียนการสอนมากกว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป

3.5 การกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญและใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนนั้น ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนใช้วิธีนิเทศ ควบคุม กำกับโดยผู้บริหารของ โรงเรียน การจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนให้เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งการนิเทศโดยผู้บริหารนั้น ย่อมทำให้เกิดการปรับปรุง ส่งเสริมประสิทธิภาพ และทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู (กฤษณี น้ำเพชร 2521: 16) การใช้สื่อในการจัด การเรียนการสอนนั้น เป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ของสื่อ แต่ละชนิด และต้องอาศัยเวลาในการศึกษา จัดเตรียมเพื่อให้ความพร้อมที่จะใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพตรงตาม เนื้อหาที่สอน จึง เป็นสิ่งที่ค่อนข้างสร้างความ เบื่อหน่ายให้กับครูผู้สอน ดังนั้นจึง เป็นหน้าที่ของบริหารที่จะต้องหาทางกระตุ้น ติดตามและให้กำลังใจในการแก้ปัญหา เหล่านั้นให้กับครู ทำให้ครูเห็นความสำคัญและกระตือรือร้นที่จะใช้สื่ออยู่ตลอดเวลา และการจัดหาสื่อให้เพียงพอกับความต้องการของครู ก็เป็นวิธีการที่จะทำให้ครูมีความสนใจ และอยากใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพราะว่าจากการวิจัย เกี่ยวกับปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาของ พัชรา อิงคินันท์ (2523: 36) พบว่าสาเหตุที่ครูในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ใช้สื่อในการจัด การเรียนการสอน เนื่องมาจากจำนวนสื่อมีน้อยเกินไปนั่นเอง

4. งานด้านการวัดและประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการบริหารงานด้านการวัด และประเมินผลของโรงเรียนประถมศึกษาใต้เด่น ดังนี้คือ

4.1 เกี่ยวกับนโยบายในงานด้านการวัดและประเมินผลของโรงเรียนนั้น โรงเรียนประถมศึกษาใต้เด่นมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผล เนื้อหา ในการวัดและประเมินผล รวมทั้งระยะเวลาในการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนว ความคิดของพนัส หันนาคินทร์ (2524: 206) ที่ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาในโรงเรียนว่า ควรมีหน้าที่ในการกำหนด นโยบายทั่วไปในด้านวิธีการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลระยะเวลา

ในการประเมินผล ตลอดจนการสร้างมาตรฐานในการวัดและประเมินผล ซึ่งการกำหนดกรอบนโยบายในการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นดังกล่าวนั้น ย่อมทำให้การปฏิบัติงานของครูมีกรอบการปฏิบัติในแต่ละรอบปีการศึกษาอย่างชัดเจน และทำให้การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของผู้บริหารมีความสะดวก มีเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอน จึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงานด้านนี้มากยิ่งขึ้น

4.2 ฝ่ายบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นมีบทบาทในด้านการวัดและประเมินผลในเรื่อง การชี้แจงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลแก่ครูในโรงเรียน การจัดหาเอกสารหรือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ครูใช้ศึกษาค้นคว้า เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนั้น ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เทคนิควิธีการและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างมาก ดังนั้นการที่ฝ่ายบริหารของโรงเรียนเอาใจใส่ในการช่วยให้ครูในโรงเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบและเทคนิควิธีการวัดและประเมินผล ที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน ย่อมทำให้การปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งทำให้การบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นประสบผลสำเร็จมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ซึ่งจากผลการวิจัยของ อรวรรณ แสงศศิธร (2530: 36) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนตัว ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขวัญของครูและความ เป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่กับการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าวปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหาเอกสาร หนังสือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการวัดและประเมินผลให้ครูในโรงเรียนทราบอยู่ในระดับปานกลาง เท่านั้นเอง จากสาเหตุดังกล่าวนี้ ทำให้การดำเนินการวัดและประเมินผลในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปยังขาดมาตรฐานเท่าที่ควร เนื่องจากครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เทคนิควิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม และได้มาตรฐาน

5. การบริหารงานห้องสมุด

จากผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น คือ

5.1 บทบาทของฝ่ายบริหารของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้าของนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ฝ่ายบริหารมีบทบาทในการจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนใช้ค้นคว้า การกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดห้องสมุดโรงเรียน การกระตุ้นให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านและการค้นคว้า

โรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้าของนักเรียน ดังที่ สมจิตร สร้อยสุริยา (อ้างถึงในสุนทร มีนาทุ้ง 2526 : 34) ได้สรุปประเด็นปัญหาดังกล่าวไว้ดังนี้

1. ด้านการเงิน งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอสำหรับใช้ซื้อหนังสือและอุปกรณ์และการใช้เงินงบประมาณไม่ถูกต้อง
2. ด้านบุคลากร ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานในห้องสมุดโดยตรง
3. จำนวนหนังสือมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน
4. ครูใหญ่และครูไม่เข้าใจถึงความจำเป็นของการมีห้องสมุด
5. เด็กไม่เข้ามาใช้ห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดไม่ดี เด็กไม่มีโอกาสเข้าร่วมจัดบริการเต็มที่ และเด็กไม่ได้รับการสนับสนุนให้ใช้ห้องสมุด

จากปัญหาดังกล่าวทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้าของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นการที่ฝ่ายบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นได้ให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้าของนักเรียนด้วยการจัดหาเอกสาร หนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนอ่านและค้นคว้าย่อม เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะแสวงหาข้อความรู้เพิ่มเติม และการที่ฝ่ายบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นได้กำหนดนโยบาย

เกี่ยวกับการจัดห้องสมุดไว้ชัดเจน และมีการจัดทำแผนงานเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนไว้เป็นแผนงานประจำปี จึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียน นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการนิเทศ ควบคุม กำกับกับการบริหารงานด้านห้องสมุดของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.2 จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตการจัดห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นทั้ง 5 โรงเรียน พบว่า

สถานที่ ห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นทั้ง 5 โรงเรียนตั้งอยู่รวมกับอาคารเรียน แต่จัดเป็นห้องเอกเทศ และส่วนใหญ่มีเนื้อที่ที่เหมาะสมคือ ขนาดหนึ่งห้องเรียน มีแสงสว่างเพียงพอและการถ่ายเทอากาศสะดวก นอกจากนี้ห้องสมุดส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในที่ที่มีเสียงรบกวนน้อย มีการตกแต่งห้องได้เป็นระเบียบสวยงาม

อุปกรณ์และครุภัณฑ์ประจำห้องสมุด จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดให้มีอุปกรณ์และครุภัณฑ์ได้ครบถ้วน ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับที่ สุนทร มีนาหุง (2526: 136-137) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษายังประสบกับปัญหาการขาดแคลนครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้นว่า โต๊ะ เก้าอี้ ชั้น หนังสือ แผ่นป้ายนิเทศการ ดูบัตรรายการ ดูเก็บจุลสาร โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ ตู้เก็บอุปกรณ์ เป็นต้น เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการมีน้อยไม่เพียงพอ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ส่วนใหญ่พบว่า การพัฒนาห้องสมุดนั้นโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและผู้มีจิตศรัทธาต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจากทางราชการโดยตรงนั้นไม่มี

หนังสือและวัสดุสิ่งพิมพ์ จากการสังเกตพบว่า ห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ส่วนใหญ่มีการจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ แต่จำนวนหนังสือนั้นยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์อย่างน้อย 3 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน มีการรับวารสารต่าง ๆ ทั้งวารสารวิชาการและวารสารประเภทอื่น รวมทั้งมีหนังสือพิมพ์รายวันสำหรับอ่านเป็นปัจจุบันทุกวัน

บุคลากร หอสมุดโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นทุกโรงเรียน มีครูทำหน้าที่เป็นครูบรรณารักษ์หอสมุด นอกจากนั้นยังมีนักเรียนที่มาช่วยงานหอสมุด เกี่ยวกับการทำความสะอาด การจัดเก็บหนังสือ การลงทะเบียน-ส่งหนังสือ เป็นต้น

การจัดหอสมุดของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นทั้ง 5 โรงเรียน จึงสามารถจัดได้อยู่ในเกณฑ์ดีกว่าโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป

6. การบริหารงานด้านการนิเทศการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับงานด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ดังนี้คือ

6.1 บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์

ผู้บริหารโรงเรียนนั้น เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ในอันที่จะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพราะเหตุว่าเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับคณะครูในโรงเรียนมากที่สุด มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนในการที่จะสร้างหรือพัฒนาให้มีความเจริญทุกด้าน และเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการทั้งหมดของโรงเรียน และทราบดีว่าโรงเรียนมีปัญหาและความต้องการอย่างไร (อรนันต์ โทธิหน่อทอง 2530: 70) ซึ่งผู้บริหารประถมศึกษาดีเด่นทุกโรงเรียนได้เน้นหนักเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นอย่างดี โดยได้จัดให้มีกิจกรรมการนิเทศภายในตลอดปี มีการจัดทำบันทึกการนิเทศของโรงเรียนและของครูประจำชั้นทุกชั้น เรียบอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังเน้นให้ครูมีส่วนในการนิเทศซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์เป็นผู้ที่มีบทบาทในการช่วยผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระผู้บริหารและทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

6.2 วิธีการศึกษาสภาพและปัญหาทางวิชาการของโรงเรียนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น จากผลการวิจัยพบว่าใช้วิธีปรึกษาหารือกับครู เป็นรายบุคคลหรือเป็นคณะ การเยี่ยมชั้นเรียนและการสังเกต

การสอน การประเมินผลงานทางวิชาการ และการรับฟังข้อคิดเห็นจากบุคคลภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา เป็นต้น

การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น มีขั้นตอนในการดำเนินการหลายขั้นตอน คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนปฏิบัติงาน การกำหนดตัวบุคลากรรับผิดชอบ การปฏิบัติตามแผนและการติดตามประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529: 19) ซึ่งการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการนิเทศ ภายในโรงเรียนเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะทำให้ผู้ดำเนินการนิเทศสามารถจัดกิจกรรมการนิเทศ และการดำเนินการนิเทศในขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน และการจะทราบสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับงานวิชาการ และการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนได้นั้น ต้องอาศัยข้อมูลจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นทั้ง 5 โรงเรียนนั้น อาศัยข้อมูลดังกล่าวจากบุคลากรภายในโรงเรียนซึ่งได้แก่ คณะครูของโรงเรียน บุคลากรภายนอกซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองนักเรียนตลอดจนกรรมการศึกษา นอกจากนี้ยังอาศัยการประเมินผลการเรียนการสอนจากชั้นเรียนต่าง ๆ โดยการสังเกตการสอนและการเยี่ยมชั้นเรียน จึงนับได้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาที่โรงเรียนนำมาใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนมีความครอบคลุมและเพียงพอที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน และตรงกับความต้องการของครูและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

7. การบริหารงานด้านการส่งเสริมการสอน

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานส่งเสริมการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ดังนี้คือ

7.1 ประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการสอนที่โรงเรียนดีเด่นเน้นหนัก ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน และกิจกรรมส่งเสริม

ศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่จะปลูกฝังให้ นักเรียนมีคุณสมบัติพื้นฐาน มีทักษะและ เจตคติที่ดีในอันที่จะดำรงตน เป็นพล เมืองดีของสังคม ซึ่งนักเรียนจะสามารถนำความรู้จากการ เรียนและการปฏิบัติไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นได้ เน้นหนักการจัดกิจกรรม เหล่านี้ จนสามารถจัดได้ เป็นแบบอย่าง แก่โรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปได้ เป็นอย่างดี

7.2 บทบาทของฝ่ายบริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการสอน พบว่ามีบทบาทในด้านการจัดบุคลากร เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งเสริม การสอน การให้คำแนะนำ เพื่อ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม แก่บุคลากร ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบทบาทดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของ ประภาพรธรรม สุวรรณสุข (2526: 17-20) ที่ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการสอนว่า การเลือกครู เพื่อ รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรดำเนินการโดยผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนเป็น ผู้คัดเลือก เพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะกิจกรรม และผู้บริหารของ โรงเรียนควรมีบทบาทในการให้การนิเทศแก่ครูในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการสอน เพื่อให้ ครูมีความรู้ ทักษะ ตลอดจนเข้าใจระเบียบข้อบังคับ แนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัด กิจกรรม ส่งเสริมการสอน เพื่อนำไปถือปฏิบัติให้ถูกต้อง และสามารถพัฒนางานด้านกิจกรรม ส่งเสริมการสอนของโรงเรียนให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

7.3 การติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการสอนของโรงเรียน ประถมศึกษาดีเด่น พบว่า ดำเนินการโดยผู้บริหารโรงเรียนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ และนำผล ที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการสอนของโรงเรียนต่อไป การปฏิบัติดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่ส่งเสริม ลักษณะความเป็นพล เมืองดีในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 4 ของ เจริญ จิตวารินทร์ (2528: 301) ซึ่งพบว่า การประเมินผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษานั้น ควรใช้ วิธีการประเมินผลหลายวิธี และประเมินผลโดยสม่ำเสมอ ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับ ทราบผลการประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีปัญหาขัดข้องอย่างไรบ้าง และควรมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมต่อไป

7.4 การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา
 ดีเด่น ดำเนินการโดยยึดนโยบายและแผนปฏิบัติการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
 และคำนึงถึงสภาพความพร้อมของโรงเรียนเป็นหลัก โดยในแต่ละปีการศึกษา สำนักงาน
 การประถมศึกษาอำเภอจะกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการประจำปีขึ้นเพื่อให้โรงเรียน
 ต่าง ๆ ในสังกัดนำไปเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน นโยบายดังกล่าวนั้น
 ต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 โดยนำมาปรับเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนต่าง ๆ ภายในอำเภอ ซึ่งหลักการ
 ดังกล่าวสอดคล้องกับที่ ประภาพรธรรม สุวรรณสุข (2526: 17) ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรม
 ในโรงเรียนว่า การกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมนั้น ควรสอดคล้องกับนโยบายของ
 กระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายที่กำหนดขึ้นควรมาจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น
 ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ผู้ปกครอง และตัวแทนนักเรียน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้
 การดำเนินการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย และสอดคล้อง
 กับสภาพความพร้อมของโรงเรียน ทำให้การจัดกิจกรรมของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้อย่าง
 มีประสิทธิภาพ

8. การบริหารงานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการบริหารงานด้านการวางแผน
 และการกำหนดวิธีดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ดังนี้คือ

9.1 เกี่ยวกับขั้นตอนในการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
 ดีเด่น พบว่า โรงเรียนได้เน้นขั้นตอนในการวางแผนของโรงเรียนเกี่ยวกับ การกำหนด
 วัตถุประสงค์ และนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การกำหนด เป้าหมายและรายละเอียด
 ของแผนงาน การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา

ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการวางแผนโรงเรียนที่
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 16) ได้กำหนดไว้คือ การเตรียม
 การวางแผนของโรงเรียนนั้น บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาแนวนโยบายของโรงเรียน
 ประมวลสภาพปัจจุบันและปัญหา กำหนดแนวทางการแก้ปัญหา ส่วนในขั้นวางแผนนั้น โรงเรียน

จะต้องดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และรายละเอียดของแผนงาน การจัดทำร่างแผนงาน และการนำเสนอร่างดังกล่าวต่อคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อขออนุมัติให้ปฏิบัติต่อไป

8.2 บทบาทของฝ่ายบริหารในการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษาดี เต็ม พบว่า มีบทบาทเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผน การจัดประชุม คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่นกรรมการศึกษา เป็นต้น เพื่อขอความคิดเห็นในการวางแผน ซึ่งบทบาทดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528: 41-42) ได้กำหนดให้ผู้บริหารของโรงเรียน ปฏิบัติในการดำเนินการวางแผนโรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีหน้าที่ในการจัดประชุมคณะครู กรรมการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา การกำหนดแนวทางกว้าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการประชุม คณะทำงาน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และรายละเอียดของแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 การเสนอแผนงานเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

บทบาทดังกล่าวนี้ ถ้าผู้บริหารของโรงเรียนมีการปฏิบัติทุกขั้นตอนอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอแล้ว ย่อมทำให้แผนงานวิชาการของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ และที่สำคัญผู้บริหารของโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลแผนงานอย่างจริงจัง จึงจะทำให้แผนงานสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

8.3 การประเมินผลการปฏิบัติตามแผนงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ตีเด่น พบว่า ส่วนใหญ่จะ เน้นการประเมินผลหลังจากการปฏิบัติตามแผน

การวางแผนงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีขั้นตอน ทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน ซึ่งทุกขั้นตอนล้วนต้องอาศัยการประเมินผล เพื่อให้ได้ ข้อมูลและการปฏิบัติที่ได้ผล และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการใช้ข้อมูลจากการประเมินผล เพื่อการตัดสินใจมีความจำเป็นในทุกขั้นตอนของการวางแผน (สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ 2532: 96) แต่โรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปในปัจจุบัน ยังไม่ให้ความสำคัญของการติดตาม ประเมินผลขั้นตอนต่าง ๆ ของแผนงานโรงเรียนเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะ เน้นการประเมินผล หลังการปฏิบัติตามแผนเท่านั้น โรงเรียนประถมศึกษาตีเด่นก็เช่นกัน ยังไม่มีการประเมินผล ทุกขั้นตอนของการวางแผน เนื่องจากสาเหตุที่บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของ แผนงานนั่นเอง เป็นปัญหาหลัก ซึ่งถ้าหากฝ่ายบริหารของโรงเรียนสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ ได้ก็จะทำให้การบริการงานด้านการวางแผนของโรงเรียนประสบผลสำเร็จมากกว่าที่เป็นอยู่

9. การบริหารงานการประชุมอบรมทางวิชาการ

จากผลการวิจัยการบริหารงานการประชุมอบรมทางวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษาตีเด่น พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้คือ

9.1 การจัดประชุมอบรมทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตีเด่น พบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานการศึกษาอำเภอ เนื่องจากโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการจัดอบรมได้ด้วยตนเอง สาเหตุคือ ขาดงบประมาณ ดำเนินการและจำนวนบุคลากรของโรงเรียนมีน้อย จึงขาดความสะดวกและความพร้อม ถ้ามีการจัดประชุมอบรมทางวิชาการ จึงต้องจัดระดับกลุ่มหรือระดับอำเภอ ซึ่งส่วนใหญ่ จะดำเนินการโดยสำนักงานการศึกษาอำเภอ

9.2 บทบาทของฝ่ายบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตีเด่นในการดำเนินการ จัดอบรมทางวิชาการ พบว่ามีบทบาทในการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย เกี่ยวกับการประชุม อบรม การจัดประชุมอบรมทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป มักไม่ประสบ

ผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้รับการอบรมมักเกิดความเบื่อหน่าย และไม่เห็นความสำคัญ ดังนั้นจึง เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่จะต้องหาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายตลอดจนรูปแบบและ เนื้อหาของการอบรม ควรสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ที่แท้จริงของผู้เข้ารับการอบรม ฝ่ายบริหารควรมีบทบาทในการสำรวจความต้องการในเรื่อง รูปแบบ เนื้อหาของการอบรมและควรอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่ผู้เข้ารับการอบรม

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษาที่ได้รับคัดเลือก เป็นโรงเรียนดีเด่น ที่โรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปควรนำไป ดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

1. โรงเรียนควรดำเนินการจัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารทาง วิชาการต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและมีจำนวนเพียงพอ เพื่อให้ครูในโรงเรียนใช้ศึกษาหาความรู้ และผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าจาก เอกสารที่จัดการให้
2. โรงเรียนควร เน้นการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และบุคคลในวงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการต่าง ๆ ของหลักสูตรมีความสะดวกและได้รับ ความร่วมมือมากขึ้น
3. ควรส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด ด้วยการจัดระบบในการจัดหาสื่อ การผลิตสื่อ การจัดเก็บ การให้บริการแก่ครู และการซ่อม บำรุง เพื่อกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะใช้สื่อมากขึ้น
4. ควรหาวิธีสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนเกี่ยวกับสื่อ การเรียนการสอนต่าง ๆ
5. โรงเรียนควร เน้นให้ครูเตรียมการสอนโดยการทำบันทึกการสอนล่วงหน้า และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้รับบันทึกการสอนไว้

6. ควรกำหนดกรอบนโยบายการวัดและประเมินผลงานวิชาการของโรงเรียนให้ชัดเจน และควรดำเนินการตามกรอบนโยบายที่วางไว้
7. ผู้บริหารโรงเรียนควรชี้แจงกฎระเบียบ เทคนิควิธีการที่เหมาะสมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลแก่ครู เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผล
8. ควรจัดให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือ เพื่อส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้าของนักเรียน
9. โรงเรียนควรเน้นหนักเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน และควรเน้นให้ครูนิเทศกันเอง เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครูด้วยกัน และเป็นการแบ่งเบาภาระผู้บริหาร
10. ควรเน้นกระบวนการวางแผนของโรงเรียนและกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญของการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนของโรงเรียน
11. โรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรมีการสำรวจความต้องการในด้านรูปแบบและเนื้อหาของการจัดประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้รับการอบรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการใช้หลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับความนิยมคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในเขตการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมมากขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป